

Rituksimabi

Käyttötarkoitus

Aktiivin nivelreuman lääkehoito, kun muulla peruslääkehoidolla ei ole saatu riittävää hoitotulosta. Rituksimabihoitoa käytetään myös granulomatoottisen polyangiitin ja mikroskooppisen polyangiitin sekä joskus muidenkin systeemisten sidekudossairauksien hoidossa. Joitakin kokemuksia on myös lasten reumasairauksien hoidosta. Rituksimabia on käytetty lymfooman hoidossa useita vuosia kauemmin kuin reumasairauksissa.

Lääkevalmiste ja vaikutustapa

Rituksimabia (**MabThera®** 10 mg/ml) on saatavana 100 tai 500 mg sisältävinä injektiopulloina. Systeemisten sidekudostautien hoitoon on käytettävissä vastaavana valmisteena myös **Ritemvia®**. Lääke rauhoittaa niveltulehdusta tai sidekudostautiin liittyviä oireita ja estää sairauden etenemistä sekä nivelvaurioiden syntyä. Rituksimabi kuuluu biologisten lääkkeiden ryhmään. Rituksimabi on vasta-aine, joka sitoutuu B-solun CD20-antigeeniin. Tämä johtaa elimistön B-solujen vähenemiseen. Tällöin reumaattinen tulehdusprosessi vaimenee ja nivelten vaurioituminen estyy. Tarkka rituksimabin vaikutusmekanismi on kuitenkin epäselvä.

Vaikutus alkaa 1 - 2 kuukauden kuluttua hoitojakson jälkeen ja on saavuttanut maksiminsa noin neljän kuukauden kuluttua. Tehon heikkenemistä voidaan myöhemmin havaita, mutta uusi hoitojakso voidaan antaa tarpeen mukaan, esimerkiksi 6 – 12 kuukauden kuluttua. Tällä tavoin annettulla hoidolla voidaan hyvää hoitotulosta ylläpitää pitkään. Rituksimabia suositellaan annettavaksi yhdistelmähoitona metotreksaatin kanssa. Varsinkaan systeemisiä sidekudostauteja hoidettaessa yhdistelmähoitoa ei käytetä. Rituksimabi on tarkoitettu sairaalakäyttöön eikä Kela korvaa lääkekustannuksia osittainkaan.

Annostus ja antotapa

Nivelreumassa hoitojakso koostuu kahdesta lääkeannoksesta rituksimabia. Ne annetaan tiputuksena laskimoon kahden viikon välein. Kerta-annos on aikuisilla tavallisesti 1000 mg. Lääkkeen valmistajan ohjeita antamisesta on noudatettava. Ensimmäinen tiputus kestää tavallisesti noin neljä tuntia, seuraava noin kaksi tuntia.

Ennen tiputuksen aloittamista potilaalle annetaan kortisonivalmistetta, difenhydramiinia (allergialääke) ja parasetamolia (kuumelääke) vähentämään hoitoa annettaessa mahdollisesti esiintyviä haittavaikutuksia. Tiputuksen aikana hoitaja seuraa vointia ja sen jälkeen potilasta seurataan sairaalassa vähintään tunnin ajan.

Muissa sairauksissa käytettävä annostelu voi poiketa edellä kuvatusta. Lisäksi hoitoon voidaan silloin liittää ainakin kortisonivalmisteita.

Haittavaikutukset

Lääkkeen antamisen aikana voi esiintyä kutinaa, kuumetta, ihottumaa, vapinaa, kurkun ärsytystä, hengenahdistusta ja verenpaineen laskua tai nousua. Yleensä oireet ovat lieviä ja menevät ohi tiputusnopeutta vähennettäessä. Näitä oireita esiintyy yleensä vain ensimmäisellä lääkkeen antokerralla. Allergisuuteen taipuvaisia on seurattava tavallista huolellisemmin.

Rituksimabi voi lisätä alttiutta infektioihin, joskaan esimerkiksi tuberkuloosin aktivoitumista ei ole havaittu. B-virushepatiitin aktivoituminen on mahdollista, joten riskin selvittäminen ennen hoitoa on aiheellista. Hoitoa ei saa antaa, jos potilaalla on akuutti infektio tauti tai vakava krooninen infektiosairaus. Infektioiden esiintymistä hoitojakson jälkeen on tarkkailtava. Rituksimabin ei ole havaittu lisäävän riskiä sairastua syöpäsairauksiin.

Leikkaushoidosta ei ole kokemusta rituksimabihoitoon liittyen, mutta ainakaan kuukautta ennen tai muutamia kuukausia hoitojakson jälkeen reumaortopediset toimenpiteet eivät ole suositeltavia.

Riittävästä rokotussuojasta on huolehdittava viimeistään neljä viikkoa ennen hoitojaksoa. Tällöin on erityisen suositeltavaa ottaa pneumokokkrokote. Eläviä taudinaiheuttajia sisältäviä rokotteita ei saa antaa neljän kuukauden aikana hoitojakson jälkeen. Tässä vaiheessa myös muista rokotteista saatava suoja voi olla heikentynyt.

Raskaus ja imetys

Raskauden tai imetyksen aikana rituksimabia ei saa antaa. Raskauden ehkäisy ja imetyksestä pidättäytyminen on suositeltavaa 12 kuukauden ajan hoitojakson jälkeen. Perhesuunnittelua ajatellen tätä varoaikaa suositellaan myös rituksimabihoitoa saavien miesten kohdalla. Rituksimabin aiheuttamasta vaarasta sikiölle ei kuitenkaan ole havaintoja.

Hoidon seuranta

Seurannassa suositellaan ainakin laskon, CRP:n ja täydellisen verenkuvan (B-Hb, -Leuk, -Diffi, -Trom) tarkkailua vähintään kolmen kuukauden välein aikana, jolloin rituksimabihoiton tehoa on aiheellista seurata. Samanaikaiseen metotreksaatti- tai muuhun vastaavaan hoitoon liittyvästä turvallisuusseurannasta on tietenkin myös huolehdittava, jolloin ainakin maksaentsyymien (ALAT) tarkkailu on välttämätöntä. Rituksimabihoito edellyttää seuranta hoitoon perehtyneen erikoislääkärin toimesta.

Päivitetty 29.11.2018